

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
10 martie st. v.
22 martie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 10.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Trece viața!

Trece viața, trece,
Anii 'n fugă sbor,
Lasă decepțiunea
Inapoi a lor;

Țile după țile
Sbora ca năluci —
Ce păcat de tine,
Vreme, că te duci!

Nu mi-ar păsa mie,
Că tu treci mereu —
Inse vai! cu tine
Mă petrec și eu.

V. B. Muntenescu.

Impărăția Arăpușchii.*

— Poveste. —

A fost odată ca nici odată, și de vreți a ști ce-a fost odată și altă dată n'a mai fost, ascultați pân' oi sfârși, c'acú abia 'ncepui.

A fost un împărat vitez peste fire, că unde pornia cu război, zventă, de nu rămăsese domnie cât de mică, ori împărăție cât de mare, pe la hotarele împărăției lui, să nu fi fost bătută; și ăst împărat avea trei feciori tot unu și unu de viteji și de frumoși. În povețele lui părințești, împăratu-i sfătuia să lupte înainte mereu, după ce-o muri el, — că eră bătrân și când-când își aștepta ciasul, — și să supuie pe toți vecinii ca să se mărescă țera lor, dar să nu care cumva să intre în împărăția Arăpușchii, care se hotărășce din spre sora-apune cu a lor, că acolo le rămâne osciôrele, căci ori care s'a dus, dus a fost, că 'napoi nu s'a mai întors.

Veni vremea de sbură sufletul împăratului în vездuh și remaseră feciorii lui împărați câte trei, că se iubiau și n'au vrut nici unu să se departă. Ei, cum se urcară pe scaunu împărăției, nici laie nici bălaie, să intre în împărăția Arăpușchii, că ei gândiau că tatăl lor numa-și făcuse spaimă, fiind că ei nu vedeau în țera vecină cu a lor din spre sora-apune decât câmpii și iar câmpii, pustii

* Povestită de Ion Georgescu, din com. Boțești. jud. Dâmbovița.

gole; orașe, ori sate, ori ômeni, neam! Și se invoiră ca să plece al mai mare cu ôste nenumărată, și dei s'o întemplă ceva și nu s'o puté întorce până într'un an, să plece al d'al doilea și de nu s'o întorce nici într'un an, să se ducă și al treila.

Cum se 'nvoiră așa și făcură. Strinșeră ôste mare ca nisipu mării, și după ce-și luă diua-bună dela frați, se puse al mai mare în fruntea ei și ađi nițel, mâne mai mult, intrară în adâncu împărăției căreia îi dicea a Arăpușchii. Au mers ei așa, cale lungă să le ajungă, și alt n'au vedut decât pustiu și cer, iar incolo nimic, nici fântână, de se frigeau bieții soldați de sete.

Când, într'o ți, pe la nămieđ, iacă un palat de strălucia ca sórele. Cum îl vedu, împăratu, își orându ostirea ca să fie gata de luptă și puse de impresură palatul. Când colo în el nimic, nici picior de om, numai casa gola; da o casa... halal să-i fie! Pe jos numai piétră, odăile mari și luminate de mi de lumini că eră mai lumină ca diua; ciorciovelele dela giamuri și canaturile dela uși numai de stejar săpat în chip de flori și de câte alea tôte, iar ușa a mare eră impodobită numai cu nestemate, de-ți luau vederile. Unde mai pui o mesă mare aședată și încarcată gata cu fel și chipuri de mâncări de-ți făceau cu ochiu și te zăpăciau de nu șcieai din care să guști mai 'nainte?... Dar pivnița? lungă, nene, să fi umbat trei țile pân' ea și să te fi rătăcit printre buțile pline de vinuri, d'alea de când cu tata Noe, de să bei un păharuț și să și 'ncepi a da d'ancâtelea.

Când vedură ostașii așa, fuga la pivniți, — că mâncarea-i fudulie, beutura-i unde e, — și beură până începură ale țui urechile, și bolborosind câte alea, ca niște năzdrăvani, adormiră, bute. Ba adormiră și căpeteniile și împăratul, și decă adormiră, peste nôpte, iacă veni în sbor o fată frumôsă, de inlemniai s'o fii vedut, și când veni, făcu sgomot de se sculară ostași, dar ea numai îi amenința cu paloșul ce ținea în mâna dréptă și toți remaseră inlemniți în loc; tăia din ei și p'ăialați îi luă în vέρfu paloșului și-i aruncă câte unu, din dosul palatului peste alte hoituri de ômeni. După aceea, se puse și spela dușumelele de sânge, strinșe canalele buților, — că ostașii de beți ce erau le lăsaseră deschise, de se făcuse vinu gârlă prin pivniță, — puse mesa iar, mănca și ea și spre diua își luă sboru, iar palatul remase ca 'nainte.

La curtea împărătescă, frații lui așteptară un an, și la un an, plecă fratele al mijlociu cu ce bruma ôste mai strinșese într'un an și ajunse și el după îndelungă vreme la acelaș palat, unde i se întemplă taman ca fratelui seu al mai mare. Și când se implini

iar un an, plecã și fratele ăl mai mic, care erã și mai deștept dintre toți.

Ajunse el cu óstea la palat, și óstea făcù tot ca alelalte dinaintea ei, dar băiatu în loc să beie și să se imbete, se furișã dintre ai sei și se urcã într'un pom din fața palatului; și cum erã pomul stufos, se ascunse de nu-l putea vedé nimeni, iar el vedea tot, ș-acolo așteptã tótã ziua până sêra.

Sêra auđi un vãjiit și vëđù pe Arãpușca venind în sbor, o vëđù și cum intrã în palat și cum scotea soldații câte anu-unu în vërfu paloșului și se cătrãniã bietu bãiat de milã, dar ce să facã ?

Numa ce se pomeni dupã aceea cã-ș ia iar sboru, Arãpușca, cu paloșul în mână și când o vëđù, atât îi plăcù nuri și tótã fãptura ei, cã uitã și de fricã și de tot, se coborì din pom, încãlicã pe un cal care i se pãrù lui din ai ostașilor, și se luã în gónã dupã ea. A avut noroc cã Arãpușca nu se putea întorçe inapoi, cã de-l vedea, atât îi erã.

Și ține-te bãete, alergã fecioru de împêrat, peste dealuri, peste vãi, peste câmpii, prin pãduri, de se schilodise calul alergãnd, și ajunse abia resulfãnd în împêrãția sticleților, de erã într'o pãdure p'un vërf de munte; acolo o perdù din ochi. Ce să facã el ? A prins a întrebã printre sticleți, de nu șcie unde stã ?

— Nu șcim, respunserã sticleții într'un glas, dar, de vrei, să-ți arãtãm calea ce ține ea, cã trece mereu p'aici, dar nu se oprește nici odatã

Il duserã bietii sticleți pãn' la hotare, pe drumul ce urmã ea, ș-acolo-l lãsarã în voia Domnului. El dècã se vëđù singur, o luã înainte drept și dupã o vreme ajunse în împêrãția corbilor, vulturilor și a cocorilor și aceștia fãcurë tot ca sticleții, cã nici ei nu șcieau unde stã Arãpușca, fãrã numai cã o vëd trecẽnd în sbor pe acolo.

Merse el, și eșind din împêrãția lor, intrã într'a ciocãrlanilor, grangurilor și cocoșarilor.

Impêrãții ciocãrlanilor, grangurilor și cocoșarilor puserã pristav să strige toți supușii și întrebãndu-i, nici unu n'a fost în stare să spuie unde e locuința Arãpușchii.

Taman într'un târđtu, iatã un ciocãrlan șchiop veniã șonțic, șonțic.

— Eu șciu, mãriele-vóstre, unde e împêrãția Arãpușchii.

— Șcii tu ?

— Cum să nu șciu, pècatele mele, cã d'acolo mi se trage d'am remas șchiop.

— Cine e Arãpușca aia ?

— E o fatã, să trãiți, a cãreia tótã puterea-i stã într'un paloș; fãrã el e femeie ca tóte femeile, dar cu el în mână prãpãdește lumea de-o vré.

— Nu cumva șcii dta, ce trebuie să fac ca să ajung în ținuturile ei ? întrebã feciorul de împêrat.

— Ba șciu, dar e greu.

— Sã fie cum o fi.

— Izbãndã să dea Dumneđeu, dèc' așã, đise ciocãrlanu, și intinđend aripa-l atinse pe obraz și-i đise să se dea de trei ori peste cap.

Fecioru de împêrat făcù în ășt chip și se prefãcù într'o muscã ca tóte mușcele, dór cã vorbiã și pricepea tot.

— Acù, đise ciocãrlanul, sui pe spinarea mea. Și luãndu-și điauna bunã dela împêrãți, se ridicã odatã de ajunse pãn' la vèntul turbat și d'acolo se coborì în jos.

— Mãre, da iute sbori, đise fecioru de împêrat, care abia se ținea să nu alunece jos.

— Pãi altminteri e cale de trei ani pãn' acolo, de-i umblã ca ómenii, d'aia te schimbai eu în muscã... Și mai sãri de vr'o trei ori ș-ajunse la hotar.

Ací dècã ajunse, ciocãrlanu đise împêratului să

se dea iar peste cap; el se dădù, se făcù om la loc și-l invèță să se ducã pe un deal în sus și va da de casele Arãpușchii; să intre în ele pe din dos și va gãsí o ușe cu totul și cu totul de aur; s'o deschidã, cãci prin ea va intrã în odaia în care dórme ea când se întorçe din cãlëtori.

Sã aștepte acolo pãn' se va culcã și fãrã sã-l simțã, de-o puté, să intre să pue mânia pe paloș și fugi cu el sã-l ascundã și 'n gaurã de șarpe, numai să nu-l gãsescã, când l'o cãtã. De-l vei luã, poți face cu ea ce vei vrea, cã în el îi stã puterea întregã.

Feciorul de împêrat nu șciea cum să mulțumescã bietului ciocãrlan de bunãtatea lui, dar ciocãrlanu, neplãcẽndu-i plecãciuni multe, își luã sboru, dupã ce-i poți isbãndã, și peri în vèzduh.

Bãiatul făcù întocmai dupã povața ciocãrlanului și isbuti a pune mânia pe paloș. Dupã ce-l ascunse bine, se întorçe inapoi și voi să deștepte pe Arãpușca, dar neșciind cum s'o scóle mai frumos, începù a o sãrutã, cã, maicã Dómne, mult îi mai plăcea, și-ar fi dat și vieța pentru ea!

Arãpușca se deșteptã și vëđẽndu-se în brațele lui, se încrunțã, și se ridicã să puie mânia pe paloș, dar nevëđẽndu-l la locul lui, a priceput cã e în puterea omului de erã lângã ea și fiind cã îi plăcea și ei cã erã frumos, începù a-l sãrutã și ea, și .. iac' așã...

L'a momit ea, nu e vorbã, ca sã-i spuie unde i-a ascuns paloșul, dar aș! feciorul de împêrat sã-i mai spuie; par cã nu-i erã bine cum erã!

Dupã ce a stat cãtãva vreme în sãrutãri și în desmerđãri, se cununarã. Fãcurã o cununie... ce mai cununie! și ce mai mãncãri!.. am mãncat și eu la mèsã, da 'n piciórele, cã nu eram poftit și n'a-veam scaun.

Dupã cununie, plecarã să vie în împêrãția bãiatului și pe drum ce să vëđi? case, ómeni, orașe în tótã rënduèla. Pasã-mi-te, Arãpușca urã ómenii și cu puterea paloșului ei îi prãpãdise, dar acum fiind cã nu-l mai avea, tóte lucrurile își veniserã în fire. Ba a 'nviat și oștile fraților bãiatului cu frații lui cu tot.

Și sfêrșind povestea, încãlicai p'o șea și sfêrșii povestea, cã dór n'ați fi gãndind cã-i minciunã, cã eu nu-s de când cu minunile.

Dumitru Stãnescu.

S o n e t.

Dupã Petrarca.

Între doi amanți vëđut-am o femeie cu bun nume,
Împreunã cu amorul care șcie să domnescã
Peste ómeni, chiar đeimea șcie să o cucerescã;
Unul eu eram: amantul, altul sórele din lume.

Aruncãnd priviri moróse craiului din înãlțime,
Spre mine-ș întorçe fața veselã ca nici odatã,
Pare cã vedeam ținuta-i cu privirea ei curatã,
Cãt de multã simpatie ea revêrsã pentru mine.

În vèrtejul veseliei jeloșia me cuprinse,
Care pentru prima datã inima mea o invinse,
Fui jeloș reu de rivalul ce-o priviã cu ochiul drag.

Fața lui de lacrãmi udã și brãsdatã de tristèțã
Fu indatã invèlitã cu un vël suriu de cèțã,
Tare își urise sórtea, ca invins, iar eu pribég.

Ioan Bocanici

Pianul Bertei.

Comedie cu cântece într'un act, de *Barriere* și *Lorin*.

Persónele :

*Frant.**Berta de Beaumont.**Julia, servitoare.**Un serv.*

Scena se petrece la Paris, in casa dnei de Beaumont.

Un etac Ușă in fund. Mai multe uși laterale. Ușa din stânga se deschide într'un cabinet, a cărui ferestă se vede dând in stradă. O mesă-biurou la stânga, pl. I, La dreapta un cămin cu foc. Pe cămin, candelabre, pendulă, și o cupă de agal; inaintea căminului o sofă, și mai departe un gueridon. La stânga, ceva mai inainte de mesă un pian. Deasupra mesei un portret de bărbat. In fund între ușa principală și cele laterale, console cu statuete, etc.

Scena I.

Julia, Berta.

Julia. (Aprinđend luminările pe cămin.) Dómnă, voiți să ve pun brațelele?

Berta. (In mijlocul teatrului.) Nu-i de nevoie. Le-am pus eu singură.

Julia. Pré bine.

Berta. Iulio!

Julia. Poftiți?

Berta. Câte ciasuri sânt?

Julia. (Privind pendula.) Ciasornicul de aice ăice că e șapte, și cel din salon a sunat șapte jumătate.

Berta. Iulio!

Julia. Poftiți?

Berta. Cum e afară?

Julia. Barometrul din antret arată timp frumos, și afară plouă de-a binelea.

Berta. Iulio!

Julia. Poftiți?

Berta. Cât timp e decând sânt văduvă?

Julia. (Apropiindu-se de ea.) După amintirile mele, sânt cincispredece luni, și după . . . regretele dvóstre, cincispredece ani.

Berta. (Mergând la cămin.) Ești o próstă!

Julia. N'o șcieam, dómná. (O tăcere.)

Berta. Iulio! cum ți se pare tutorul meu, dl de Nervil?

Julia. Pețitorul dvóstre? . . .

Berta. (Repede.) Tutorul! . . . dl de Nervil?

Julia. Are un guler pré ascuțit, și niște musteți pré srijite. (Privește portretul.) N'are nici de cum nutră de artist.

Berta. A! ție-ți plac artiștii? . . .

Julia. Da, dnă; fiind că sânt fórté veseli, și fórté puțin mândri.

Berta. Și reu crescuți. (Șede pe sofă.)

Julia. Vorbă să ție! reu crescuți! . . . Când slugiam la dl Coaniet, toți me sărutau . . . Am slugit la pictori, la sculptori, la musicanți, și eram fórté mulțumită . . . Me hrăniau cam prost, dar eram mulțumită; și decă ați voi, dnă, ați puté fi reu . . . Nu! . . . pré mulțumită deasemenea . . .

Berta. (Riđend.) Șciu că ai pus remășag, că eu n'oi să fiu nevésta dlui de Nervil.

Julia. Faceți-me să-mi câștig remășagul, dnă, luând de bărbat un artist.

Berta. Me plictisești. Decă vrei să-mi vorbești despre ceva, atunci vorbește-mi de dl de Nervil.

Julia. Bine, dnă. (Căutând ce să ăică.) Intr'adevăr dnă, dl de Nervil se culcă cu mânuși?

Berta. Ce întrebare prostéscă!

Julia. Vedeți că . . . lacheul dsale mi-a spus . . .

șugubăț lucru, nu-i așa. Mie nu mi-ar plăcé de loc așa ceva.

Berta. Taci! La ce cias are să vie dl de Nervil pentru a me conduce la concert?

Julia. La noue. (Reluându-și idea.) Dnă, decă voiți să ve spun adevêrul, — apoi, vèd că sânteti mai artistă decăt o credeți singură.

Berta. Ce limbută mai ești!

Julia. Și drept dovédă, e că ve pare reu tot-deuna că n'ați stat mai mult de trei luni in Bretania, unde ați fost acum cinci ani, inainte de a ve mărită.

Berta. (Ridicându-se și coborind in scenă.) Da, e adevêrat . . . regret Bretania.

Julia. (Trece la dreapta.) Adică liniștea, singurătatea.

Berta. Și încă ceva.

Julia. Ce lucru?

Berta. Pe salvatorul meu.

Julia. Cum?

Berta. Tinerul cioban din munții Cornovaliei, care avea o voce așa de dulce . . .

Julia. Uite! uite! uite! și eu nu șcieam nimica despre asta.

Berta. Intr'o séră, când me intorceam dela un joc din impregiurimi, unde me dusesem in costum de țerancă, m'am rătăcit prin munte; visele mele me dusesse fórté departe. Nóptea se apropiă, și cu ea și o gróză ne mai pomenită . . . (Suriđend.) Lupii mai ales . . . De doue ciasuri îmi căutam inzădar drumul, ecoul singur respundea la strigătele mele desperate, — când, aceea voce dulce și curată începù a me călăuzi; da . . . nu voi uită nici odată cântecul sêrmanului păzitor de capre . . . (Cântă.)

Petre, o! micul Petre!

Ce mult s'a 'ndepărtat . . .

Pentru o mică flóre

Ce eu i-am refusat.

Julia. Uite! da șcii că-i frumos?

Berta. (Urmând.)

Aș vrea și ađi ca flórea

Să fie neofelită,

Și eu, micului Petre

Să fiu încă iubită.

Julia. Sémênă mult cu cântecele nóstre!

Berta. (Suspînând.) Și erau vr'o doueđeci de cuplete ca acesta . . . El cântă, și eu me duceam după cântecul lui. Am mai revêđut de doue ori pe tinerul meu cioban, in munte, séră, la lumina stelelor . . . Am intrat chiar in mica lui colibă, unde el me adăposti, unde adormii, legănată de dulcele sale refrenuri, cari repetau neincetat numele unei felițe, logodnica lui fără indoéla.

Julia. A! aveai o rivală!

Berta. O rivală? . . . Cređi că am iubit pe acest copil al nourilor? o poți tu crede?

Julia. Da, dnă.

Berta. (Riđend.) Ei bine, și eu de asemenea. Da, acéstă nepăsare selbatecă îmi plăcea . . . El părea că nu me vede, că nici nu-i trece prin minte că eu aș fi acolo . . . Il rugai să cânte, și el cântă, iată totul. Odată, el m'a întelnit departe de coliba lui, și nici nu m'a recunoscut. M'am mâniat pe densusul . . . dar n'aveam dreptul . . . in aceea ăi, nu mai eram Bretonă . . . (Suspînând.) Ah! mi se pare că am regretat un moment, că nu sânt o fetiță sêrmană din Cornovalia; dar m'am rușinat indata de rătăcirea mea.

Julia. Și v'ați grăbit de a deveni dna de Beaumont.

Berta. Și am greșit óre?

Julia. Nu, de óre ce ați remas văduvă aprópe indata.

Berta. Ah Iulio! . . .

Iulia. Dar... decă cumva v'ați renturná in Bretania acum?..

Berta. Ce copilá mai ești! (Privind pendula.) Curios lucru; dl de Nervil nu mai sosește. Mi se pare că pusese un remășag cu dl de Sareuil, pentru cursa cea mică dela Maillott; și trebuia să călătorească el însuș...

Iulia. Ei bine, dnă, de sigur că el călătorește încă séu mai bine... O! de ș-ar fi rupt gătul...

Berta. Iulio! ești!

Iulia. Iertați-me, dnă...

Berta. Du-te, și îndată ce vei zări trăsura dlui de Nervil, să te duci să dai de știre mătușicăi; ea va merge cu noi. Du-te!

Iulia. Me duc. (Aparte, eșind.) De-ar fi dat Ddeu să-și fi rupt gătul! (Ese prind fund.)

Scena II.

Berta, singură.

Prósta asta mi-a dat o frică! (Uitându-se într'o oglindă mică, ce e pe gueridon.) Ah! aceste diamante sânt așa de reu aședate... (Respingend o fâșie de pěr.) Aide! din fericire, nu se póte întemplá nici un pericol! Dl de Nervil e un așa de bun călăreț... Cât îi șede de bine pe cal!.. Ah Dómne! decă aș luá de bărbat un artist, ce-ar díce mătușă-mea, călugărița?... și unchiul meu, marchisul?... cât sânt de palidă! Par a o nălucă din legendele Bretone. (Fredonând.)

Aș vré și ađi ca flórea
Să fie neofelită...

Oh! dar e un lucru poznaș de tot. Acest cântec prost îmi dá totdeuna poftă de plâns!.. Trebuie să me gândesc la ceva mai vesel, la dl de Nervil de exemplu. (Privind portretul.) Ar fi făcut mai bine decă și scotea portretul călare... e mult mai plăcut, decă când e pe jos... Ah ce frumos e... calul seu... (Cască.) Vai! mă plictises ingrozitor. Ce să mai fac? (Privind pianul.) Ah! acele note pe care le știu ascunse de așa mult timp, îmi vor spune multe lucruri tainice. (Aședându-se la pian.) Aideți, surori albe și negre, îmi veți vorbi voi de Liszt, séu de Zalberg, de Weber séu de Mozart?... (Gásind o bucată de musică) Ce-i acésta?... Studiele inimei de Frantz, compositorul acela a cărui aventuri triste le cetiam ieri... Acum doueșeci și cinci de ani, mi s'a spus. — Așa de tiněr, și cu atâta talent, — și să fi suferit atâta. Aș dori să-l cunosc... (După riturnelă.) Totul ce a compus el, este de o simplicitate incântătoare. (Cântă acompaniându-se.)

Copilă visătoare, cu aurite plete,
In brațe-ți cerul puse comori făr de sfērșit,
Cu dragoste inima-ți pe toți póte să 'mbete,
Căci farmecul din ochiu-ți o lume a răpit.
Și mâna ta e plină de aur, ce lucește,
Cu care poți tu stinge mult grele suferinți; —
Cu dragostea alină amorul ce jelește,
Cu auru-ți stîrpește durerile fierbinți!

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

Copilul nedus de mână cade potienind.

*

Când îți place un fel de mâncare, celelalte sânt de prisos.

*

La hainele vechi să stai cu acul in mână.

Cornelia Emilian.

Bibliografie.

Über den Ursprung der Rumänen. Ein Beitrag zur Ethnographie Südosteuropas, von Traugott Tamm. Bonn, Verlag von Emil Strausz. 1891.

(Urmare.)

In capítul II »Noua creațiune alui Traian in nordul Dunărei« (pag. 20—37) se ocupă autorul mai întéiu cu resbelele lui Traian in contra Daciei și ajunge la rezultatul, că numai in munții cei mai neaccesibili, mai ales in munții nordici marginali ai țerei redicate s'au ținut resturile poporului dacic călcat in picioare. De sine se înțelege, că autorul a premis notițele necesare, înainte de a ajunge să descrie in mod concis resbelele lui Traian, dară fiindu-ne acelea mai próspele in memorie, trecem a schită cele ce urmăză după subjugarea Daciei.

In tractarea despre romanisarea Daciei autorul se razimá fórté mult pe probabilități și analogii și nu-și espune opiniunile cu destulă resoluțiune, ci se lólosește des de espresiuni, care lasă a se înțelege óre-și care indoélá, cum sânt: póte că, verasemenea séu probabil și altele, de care abundezá limba germană in conjugățiunea perifrastică.

In timpurile prime după cucerire, díce el, s'a ocupat stabil probabil numai acea parte a Daciei, care a fost mai aprópe de basa de operațiune a Romanilor, așa dară sudvestul: Banatul de astáđi și regiunile limitrofice ale Transilvaniei. Garnisona militară constá dintr'o unică legiune la Apulum. Acésta n'a fost in stare a apérá linia confinară a estinsului complex de țeri, peste care domnise Decebal, acésta nu erá intențiunea lui Traian: el a amplificat fortificațiunile și garnisónele liniei dunărene, a considerat dară acésta linie ca și mai nainte de propriul confiniu al imperiului, și garnisona de dincolo in Dacia prestá óre-ș cum serviciu de anteposturi.

Satele și cetățile din nordul Dunărei au fost parte mare depoporate și ruinate prin rebel; peste acésta, după praca vechie, resturile poporațiunei invinse, care vor fi mai remas, au fost impinse probabil cătră periferia nordică și ostică, așa că cel puțin șesurile fructifere ale vălilor sudvestului au putut fi cam deșertate de popor.

Relațiunea lui Eutropiu, că Traian a transportat in Dacia mulțime nenumérată de ómeni din tótá lumea romană o combate autorul cu argumente scóse mai mult din analogia altor provinci și se încercá a-i debilitá credibilitatea séu in cazul cel mai bun a reduce colonisațiunea la o adunatură de aventurieri. Așa díce intr'altel: Póte că notița lui Eutropiu e o crasă esagerățiune, póte că adunatura de aventurieri din tóte regiunile lunei s'a întemplat de sine, fără influința și presiunea statului. Mai incolo polemizând cu Jung, carele admite colonisațiunea, intonéză, că atât Galia cât și Ispania, precum și probalminte Dacia nu s'au romanisat, séu nu principalminte, prin coloniști de naționalitate romană: abstrăgénd dela coloniele militare mai mult séu mai puțin numeróse, in care erau veterani de origine cât se póte de pes-triță, abstrăgénd dela oficianții și comercianții romani, cari in urmă au remas in țérá, romanisarea s'a efectuit inainte de tóte prin aplicarea dreptului roman și a limbei giudiciale romane și prin cultura superióră romană.

Precum se espimá mai in jos, romanisarea Daciei o atribue civilisărei, nu colonisărei, și dela acésta părere nu se lasă a fi abătut prin afirmațiunea contrară a lui Eutropiu, întéiu pentru că acesta nu e demn de credință, a doua pentru că decă și-ar fi scos notița despre colonisare din vr'un isvor bun, nu s'ar

fi indestulit in motivare cu simpla expresiune *ad agros et urbes colendas*, ci ar fi aflat in acelaș isvor, că spre scopuri speciale, anume pentru exploatarea minelor de aur, s'au adus masse de lucrători in țără, nu pentru agricultură și pentru reimpoporarea cetăților pustiite.

Cumcă s'au adus o mulțime de băiași, mai ales

tale, sacrificiele ȃeilor din Emesa, Doliche, Tavia, Eriza șcl. Cultul ȃeiței Isis și alui Mithras — ȃeități onorate mai târziu in tot imperiul — eră aici pro- vȃduț in special de Greci, așă dară orientali ca sacer- doți; o specialitate provincială, care nu se află alt- undeva. De sigur, ȃice autorul nostru, nu i-ar fi ve- nit nimeni in minte a inundă Dacia in masse mari

M I T I T E I I.

din Dalmația, se provȃcă la Jung și Tomaschek, apoi combate pe scurt pȃrerea lui Jung, carele susținȃnd colonisațiunea, afirmă : Mulțimea cea mare a imigrato- rilor in se a fost de origine siro-asiatică (se inȃlege Asia mică.) Noi aflăm ȃmeni din provincia Asia, din Biti- nia și Caria, din Galatia, din Siria in sens mai lat. Ei au adus cu sine din patria mai veche cultele orien-

tu o poporațiune colonială așă de pestriță, decă n'ar esistă nefericita afirmațiune a lui Eutropiu. Cȃt de des intimpinăm in provincia Dacia elementele siro- tenice și asiato-elenistice memorate de Jung, tot așă se u încă mai des le intimpinăm in tȃte celelalte pȃrți ale imperiului, și n'ar fi nimic mai extravagant, de- cȃt a socoti de esemplu Ostia și Puteoli de cetăți cu

poporațiune esențialminte sirică, numai pentru că șcim, că s'au așezat într'ensele comercianți sirici. De aceea nu e prę mare cutezarea, decă respingem imigrațiunea acelor elemente orientale in męsură mai mare, mai ales ca agricultori, pe cęnd considerăm de lucru natural, cę neguțatorii sirici, cari pe timpul imperiului respândiți peste tot *Orbis Romanus* jucau un rol așă de insemnat ca astăzi Jidovii, s'au presintat de loc sęu curęnd după deschiderea Daciei, spre a luă parte la civilizarea ei in folosul lor propriu. Acı citez un pasagiu mai lung din Mommsen V. pag. 466, 467, din care estragem numai, cę in timpul mai tårđu al imperiului se aflau neguțatori sirici in tótă Italia și in emporiile mai mari ale occidentului, in Salonaë in Dalmația, Apulum in Dacia, Malaca in Hispania, inainte de tóte in Galia și Germania d. e. in Bordeaux, Lyon, Paris, Orleans, Trier, și cę precum Jidovii așă și acești creștini sirici trăiau după datinele sale și in conventele sale se folosiau de greceșca lor. Cu nedreptul, đice autorul, relevéză Jung ca specialitate provincială a Daciei, cę cultul Isis și Mithras se provedea de sacerdoți greci, adecă orientali; aceste comunități comerciale sirice impuneau contribuțiuni asupra membrilor sei, din care se acoperiau inainte de tóte speșele cultului đeilor patrioțici din străinătate, și factoriile (agențiile comerciale) mai mari ajutau pe cele mai mici.

Autorul reflectéză, cę Eutropiu nu aminteșce acęstă imigrațiune caracteristică siro-asiatică efectuată din inițiativă privată, nici ceea a băiașilor dalmatici efectuată de stat, așă dară n'a șciut nimic despre ambele.

Ce se atinge de *infinite copiae hominum* (mulțime nenumărată de ómeni) acestea sęu le-a inventat Eutropiu, sęu Traian a adus intru adevěr coloni in Dacia; dar aceștia au fost de sigur țerani și đileri rurali; acești coloniști, nu companiile comerciale ale cetăților, au format apoi fundamentul unei poporațiuni provinciale romanice.

După ce aminteșce mai departe inaintarea mai tårđie a legiunilor și recunóșce, cę Dacia s'a romanisat fórte repede și intensiv, și anume precum đice el acum cu óreș-care restricțiune »principalmente prin civilizare, nu prin colonizare, decă nu ne amăgim de tot«, celor ce deduc din numele topice Apulum și Alburnus, cę un număr insemnat de imigrători ar fi venit din Italia, le obiectionéză, cę un unic Apulan și Lucan e de ajuns a esplică existența ambelor nume italice. Dęnsul ține, cę cei mai mulți coloniști, cęți vor fi venit, au fost Norici, Panoni, Dalmatini și Mesii romanisati. Aduage mai incolo, cę nu e cunoscut, ca coloniștii ilirico-dalmatici afară de montanistică și de spělarea aurului să se fie ocupat și cu agricultura. E fórte probabil, cę țeranii și păștorii au fost in pluralitate de origine dacică; precum đice Tomaschek, espresiunea »Dacia diuturno bello viris fuerat exhausta« (Dacia prin resbelul indelungat a fost stórsă de bărbați) nu e a se luă in înțelesul cel mai strins al cuvęntului; e drept cę nobilimea națiunei dacice a cęđut jerfă resbelului, dar plebea din cetăți și dela țeră și-a mai putut prolungi óreș-care esistință ca element de improparare, carele inse pentru inferioritatea sa spirituală a trebuit să se convertescă in noua poporațiune și să primescă limba străină.

Historicii seculilor următori memoréză des incursiunile seminițelor dacice ancă nesubjugate; aceștia vor fi fost urmașii celor ce după cęderea Sarmisegetusei s'au retras in munții nordici; intre dęnșii ramul cel tare și belicos al Carpilor. Afară de acęsta e cert, cę Romanii au șciut cęștigă pe partea lor alte părți ale poporului dacic pe care, prin tratare

blândă și cruțătoare le-au despărțit de rudeniile neimpăcabile. Timpurile pacinice, fericite, care prin mai mult de un semisecul după cucerirea Daciei au favorisat prosperarea economică a țerilor dela Dunărea inferióră, vor fi induplecat pe aceste elemente dacice a primi cultura romană, și limba latină s'a lățit tot așă de repede ca odinióră in Panonia.

Cu totul opusă e părerea lui Roesler, carele afirmă: »Avem causă a presupune, cę elementul dacic subjugat s'a ținut departe de atingerea cu cultura romană și a nutrit mai incolo rancórea sa in contra Romei.« N'am șci, care ar fi cauza aceea, đice autorul, decă nu nisuița lui Roesler de a presintă romanisarea Daciei, in interesul ipoteșei sale de migrațiune, ca absolut nesuccesă.

In finea capitulului se resumă starea lucrurilor pe ambe țermurile Dunărei inferióre la inceputul seculului III: cultura romană efectivă, intensivă n'a putut strabate in țerile peninsulei balcanice nordice și in țerile fostului imperiu dacic in cea męsură ca in Galia pe acelaș timp — in peninsulă nu, pentru concurența Grecilor și pentru puțina concesiune a țerei cu Italia; iară in Dacia nu, pentru cę peste tot n'a fost nici cęnd intențiunea Romei a face din țera muntósă a Transilvaniei și din regiunile dela pólele sale mai mult decăt un antepost, carele trebuiă ținut din motive militare și fiscale. Decă totuș Dacia s'a romanisat așă de tare, cę numai i-a conces pozițiunea izolată numai in sud-vest marginașă cu regiuni romanisate — mai tare decăt d. e. Mesia inferióră, se póte atribui inainte de tóte viului comerțiu, tesaurilor solului și munților apěrători ai Transilvaniei, trei factori, cari nu erau la indemână in Mesia, sęu nu in aceeaș męsură.

(Va urmă.)

Teodor Roșiu
em. profesor gimnasial.

Cugetări.

Ne este mai lesne a ne spoii cu o mulțime de cunoșcințe, decăt a cunoșce mai bine un mic număr din ele.

*

La unii, mândria ține loc de mărime; neomenia de statornicie; și viclesugul de spirit.

*

Noi ne plångem de repediciunea timpului, și cu tóte acestea noi avem mai mult timp decăt am șci cum să-l intrebuițăm: ne petrecem viața nefăcęnd aprópe nimica, sęu făcęnd ce nu s'ar cęde să facem.

*

Ómenii nu sânt mari prin patimele lor, ci prin rațiune.

*

Faptele nóstre nu sânt nici atât de bune, nici atât de vițioșe, cę voințele nóstre.

*

Natura face meritul și norocul il pune in lucrare.

*

Omul modest, care n'are nici odată mari pretențiuni, nu supără nici de cum prin covęșirea lui; el viețueșce liniștit in micul cerc in care se męrgineșce, și pacea se despăgubeșce de glorie.

*

Ne plångem cę sânt puțini amici sinceri: cauza este cę sânt puține inimi oneste.

Gr. Mărunțeanu.

Scrisore din Berlin.

Iarăș tuberculoasă. — Poezie romantică. — Romanticism și symbolism. — »Thermidor«, drama lui Sardou, la Lessing-Theater. — Societatea »Tinerimea Română studioasă.«

Cititorii »Familiei« își aduc de sigur aminte, în ce fel mi-am dat opiniunea, acuma câteva luni, în ce privește tratamentul tuberculozei plămânilor cu mijlocul lui Koch. Dăcă nu me înșel, am fost cel dintâiu care am cutezat să ȳic, ceea ce credeam. Lunile din urmă m'au convins, că n'am greșit când am scris, că vindecarea oficei prin limfa lui Koch e un ce ilusoriu de tot. Astăđi mai toți clinicianii s'au convins și domniele lor, care e efectul medicamentului născut cu atăta gălăgie, ce pōrtă astăđi numele de »Tuberculinum Kochii.«

Inse de-abiă am gătit-o cu una și iată că se iveșce ceva nou. Profesorul de farmacologie la facultatea de medicină din Berlin, dr. Oscar Liebreich, care s'a distins prin studiul valōrei ipnotice a clorurului idrat și care a descoperit grășimea »Lanolina«, ce serveșce în mod excelent pentru fabricarea alifielor medicale, domnia sa crede a fi găsit în Cantaride un mijloc sigur în contra tuberculozei cutane și pulmonare. Nu mai ȳic nimic asupra viitorului acestui nou medicament, și amintesc numai, ca curiositate, că și un alt medic berlinez, profesorul dr. Ewald, a descoperit un mijloc antituberculos și că peste câteva ȳile se va anunțā și un al patrulea, care se experimentēză în momentul de față la clinica internă dela Charitē, sub direcțiunea profesorului dr. Leyden. Imi aduc aminte de un cuvēnt al alui De Panest adresat, la 1796, cătră Malet du Pan, și care sună: »Ils n'ont rien appris ni rien oubliē.« Eu l'aș schimbā: Au uitat totul și n'au invēțat nimicā.

Dar se pōte că entuziasmul antituberculos, așā de tare în Germania, e un ce cerut de natura timpului. Dupā o vreme lungă cāt se pōte de realistā și naturalistā, vedem că poesia incepe a recăpētā un avēnt romantic. Cine n'a comparat literatura germanā a anilor din urmă cu »Almanachul muselor« al lui Schiller, reinviat āst an, n'a vēđut contraȳiceri cāt se pōte de tare. Un vēnt cu totul nou suflā pe cāmpul liricei germane, vēntul romantic atāt de urīt și atāt de batjocorit. Și se vede, că sūnt persōne cari au simțit dor pentru o astfel de poezie; almanachul editat de Cotta a avut unul din succesele cele mai mari. Ce pōte însemnā acēstā reintōrcere? Cum sā ne esplicām acēstā manifestațiune a spiritelor?

Și o mare parte a poeților tineri germani ne demonstrēză din nou, că dela romanticism pānā la symbolism e numai un pas. Dela poezia naturalistā, a concretului, am ajuns la cea romanticā, pe care aș numi-o a idealisārei, și iată că ajungem la cea simbolistā, care nu se ocupā decāt cu abstract. Simbolistii au dat poeziei lor numele de »lirica sufletescā«; — cuvēntul e fōrte frumos, dar pēcat că manifestațiunea sufletului mai totdeuna e concretā, și tocmai manifestațiunile concrete au fost pānā în timpul din urmă obiectul pe care generațiunea modernā l'a descris cu predilecțiune. Șcōla cea nouā uitā, că lumea modernā cu greu va fi în stare a se confundā în lumea abstractā pe care o vor descrie dlor. În ori ce cas inse, aparițiunea poeziei simboliste e deja pentru sine un fenomen destul de interesant.

Și la noi, la Romāni, dl Alesandru Macedonski,

a încercat să publice astfel de poezii, lucrute și din punct de vedere instrumentalist, adecā cu niște forme ritmice cu totul proprie. Intēia dsale pōesie de-acest gen se intitulēză: »In arcane de pădure« și sunā:

In arcane de pădure intunerec ce spāimāntā,
Frunța tace lângā frunța și copac lângā copac;
Nōpte tristā, nōpte mutā. nōpte mōrtā, cer opac. —
Dar privighetōrea cāntā, dar privighetōrea cāntā.

In arcane de pădure vijelie ce spāimāntā,
Trăsnet roșu ce 'nfășōrā și surpare de potop;
Pentru ce e armonie o mānie fără scop, —
Dar privighetōrea cāntā, dar privighetōrea cāntā.

In arcane de pădure grozāvie ce spāimāntā,
Aur-ra 'ntārđiatā nu s'aratā sub frunđiș,
Intunerecul în cale i s'a pus de-a curmeziș, —
Dar privighetōrea cāntā, dar privighetōrea cāntā.

Ei bine, nu toți pot avē acelaș gust. Acēsta am vēđut și cu drama a lui Victorien Sardou, »Thermidor«, care s'a represintat sēptēmāna trecutā la Lessing-Theater din Berlin. Opera pentru sine, acēsta au recunoscut-o toți criticianii, e mai inferiōrā decāt dramele anteriōre ale lui Sardou, și cu tōte astea succesul dobāndit de personalul Teatrului drului Oscar Blumenthal a fost fōrte mare. ȳic personalul teatrului, și nu opera. cāci ne-am convins cu toții, că nu acțiunea, în multe părți cāt se pōte de nefirēscā, ci numai sceneria laudabilā a teatrului și talentul actorilor au fost pricina succesului.

Cu tot entuziasmul auditorului, toți criticianii au avut curajul a spune marelui maetru Sardou, ceea ce trebuia să-i spuē ori-ce om corect: că »Thermidor« însemnēză un pas înapoi.

Societatea »Tinerimea Română studioasă« din Berlin face progrese. Unele redacțiuni āu avut buna voințā a promite trimiterea regulatā a ȳiarelor lor, și ar fi de dorit ca exemplul să fie imitat de toți cari se interesēză de cultura viitorilor luptători romāni.

S'au mai ținut trei conferințe: dl S. Socoliiu a vorbit »despre mișcare«; dl G. Marinescu »despre inervațiune«, demonstrānd fenomenele inervațiunilor, la brōșce, prin electricitate; și dl Melchior Hārsu, doctor în medicină, »despre rolul prostituțiunei în societatea modernā.«

Moise.

Balul și concertul romān din Timișōra

— La 14 martie. —

Dupā un interval de cāțiva ani, inteligența romānā din Timișōra s'a resoltat să aranjeze un bal și concert, voinđ a da ocaziune inteligenței din giur a conveni a se cunoșce, — să uite cel puțin pe o sērā de situațiua nōstrā cam nepotrivitā pentru petreceri.

Publicul care a luat parte, a fost, putem ȳice, flōrea inteligenței, — se pōte asemēnā cu un buchet pompos — dar cam mic! Cadrilul intēiu l'au jucat 34 de pārechi, iar cu spectatori cu tot au fost vreo 200 de persōne, ceea ce pentru giurul Timișōrei ca centrul Bānatului, trebuie să mārțurisim că nu e tocmai numēr indestulitor.

Succesul moral inse și caracterul petrecerei cred că se pōte numi: cel dintēiu fōrte bun, acest din urmă curat rōmānesc!

Petrecērea s'a început cu un concert la care a conclucrat, afarā de 2 numeri a capelei militare, dna Ermina G. Lazaru avocatēsā în Vinga, cāntānd cu

adevărată virtuozitate două piese clasice: Die Forelle de Steph. Hellen și o Fantasia română de Hianac; — critica cea mai strictă nu ar pute decât să constate, că dna Lazaru e adevărată virtuoză ca pianistă; — ușorătatea cu care trece peste cele mai mari greutăți tehnice, arată o dexteritate rară, — predarea musicală ne-a dovedit, că virtuoză noastră cântă cu acel adevărat simț, care totdeauna e în consonanță cu ideile autorului pe cari le exprimă în opul seu, dar a căror corectă exprimare e o greutate care numai adevăratele talente musicale o pot învinge; — aceste sunt unite în virtuoză noastră cu o rară memorie musicală; cele mai grele piese, fără multă pregătire, le predete fără note.

Suntem mândri și-i mulțumim pré st. dómne pentru onóra ce ne face! Publicul și-a dat, prin aplause frenetice, expresiune entuziasmului seu celui mai sincer.

A urmat corul vocal român din Biserica-albă sub conducerea dirigentului seu dl Greipel.

O rară disciplină caracterisază acest cor, care i face posibil esacta predare a unei piese, cum e »Pe malurile Prutului« de Porumbescu; dar nu se pôte face nici o deosebire între toți cei 4 numeri din concert cari i-a executat bravul cor. »Etă ziua triumfală« de Humpel, »Tudor«, din repertoriul lui Barbu, tot atâtea executări escelente, de natură seriósă.

A urmat apoi o parodie asupra »Estud. Espagniola«, la care s'a prezentat corul complet în costumuri originale a cunoscuților studenți spanioli, cu pălăriile în două unghiuri și semnalurile lor caracteristice: lingura, furcița și cuțitul în pălărie; — un tablou pictoresc!

Tecstul Pa cântat românește și spaniolește.

Acest cor care abia numeră 17 membri, are și o putere extraordinară; consonanța inse este admirabilă, pentru că tenorul și basul e asemenea puternic.

După concert a urmat jocul, care a durat în cea mai bună dispozițiune până cătră 6 ore dimineața! Costumurile naționale au fost preponderante și unele foarte frumoșe.

Și acum să me incerc a ve prezentă cununa damelor, cerând scusă decât n'ar fi completă; dar îmi voi da silință a evita ori-ce greșelă.

Au participat dómnele: Rotariu (Timișóra), Maior, Bredicean (Lugoș), Oncu (Arad), Lazaru (Vinga), Papp (Arad), Miulescu (B. Comloș), Țeran, Schelegian, Karasz, Olariu, Neagul (Timișóra), Chirița, Dorca, Russu, Vaianț, Petrescu, Loichița, Buibaș, Gerdan, Milu, Zarie, Trăilescu și altele.

Dșórele: Sidonia Maior, Lucia Vlad, Hodoș, Aur. Fizeșan, Buibaș, Schelegian, Gerdan, Karasz, Neagul, Voianț, surorile Petrescu, Loichița și altele.

Domnii: Dr. Maior, Bredicean, dr. Oncu, V. Papp advocați, I. Mihalțan maior auditor c. reg., G. Lazaru adv., Miulescu protopresh., Șagău prot. din Reghinul sășesc, Olariu maior c. reg., Muntean căpitan, Humița căpitan, Ion căpitan, Herbay căpitan, Mangra prof., dr. Trăilescu prof., dr. Manguica medic în Oravița, Herbay inspector de asigur., Șandor propr. Cuieșd, Valer Pop propr. Jebel, Buibaș Ișvin, Schelegian ases. consist., Karasz, Țeran, locot. Velican, Milu, Chirița, Petrescu preoți, Voianț invêț. etc. etc.

Caracteristic e, că străinii, de și s'au distribuit între dênșii invitări, nu și-au prezentat cinstita față.

d. a. . . m. . .

M i t i t e i i .

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Un tablou foarte drăgălaș. L'am puté numi cui-bul bucuriei. Căci unde ni se înfătoșeză mai mare

veselie, mai multă bucurie, decât prin acești angerași!? Fiecare suride, fiecare ne face impresiunea veseliei și a bucuriei; toți și tôte răspândesc un farmec juvenil, care ne transportă în lumea visurilor dulci și ne întineresc. Privirea acestui grup de copii mititei stârnește mii de sentimente, cari tôte se împreună în cuvântul: fericire!

B o n b ó n e .

X . . . șcie să se scuse într'un mod spiritual.

La balul presei, calcă din nebăgare de sémă pe piciorul unei dómne frumoșe. Acesta se supără . . .

— Me iertă dómna, dice X . . . închinându-se; dar pentru a vedé piciorul dtale, ar trebui un microscop . . .

*

Un tinér: Domnișóra Amandă, decât, nu-mi vei da astăzi sărutarea dorită de mine, me voi resbună cumplit contra dtale, căci după mórtea mea voi face să ți se presinte 'spiritul meu . . .

Dșóra: Pentru ce nu o faci acesta până ești în viață?

*

La bal.

Un adolescent se apropie de o tinéră femeie, cu privirea induioșată și cu o toaletă severă.

— Pot îndrăsní, dómna, a ve invitá la acest vals?

— Primesc, domnule, dar te rog, să jucăm forte încet. Anul meu de doliu n'a trecut încă.

L I T E R A T U R Ă Ș I A R T E .

Novela de Smara. Sub acest titlu a apărut la București, în editura librăriei *Socec et Comp.*, o broșură de romane, datorite dnei Smara, una din colaborátorele noastre bine cunoscute. Broșura conține șese romane și trei aquarele, dintre cari patru s'au publicat întâiu în foia noastră. Pe când dna Smara în poezii ni se presintă ca o adâncă cugetátore, ceea ce a probat și poezia-i din nr. trecut, în romane se arată un ager spirit de observațiune, în deosebi escelază în descrierea naturei și ale frumusețelor acesteia. Viața dela țéră este elementul în care autórea se află acasă și din care își scóte tóte sujetele ce descrie, sujete simple dar scrise mai totdeauna cu multă gingășie și cu colorii poetice. Citirea lor ne produce momente de plăcere. Tiparul e frumos, ca tot ce ese din tipografia Socec. Prețul nu e însemnat.

Noul Ateneu din București este unul din cele mai frumoșe și mai imposante edificii de artă ce posedă capita României. Dar lucrarea, făcută prin inițiativă privată, încă nu e terminată. Anul trecut senatul a votat Ateneului o subvenție anuală de 28,373 lei, în condițiune ca ministerul cultelor să beneficieze de local pentru diferitele solemnități școlare și conferințe didactice. Fiind inse, că colecțiile științifice și artistice de mare valóre, grămădite în palatul universității, nu mai pot remâne în starea în care se află acum, astfel că pentru aședarea și păstrarea lor ar urmă să se clădescă un local propriu, ministrul cultelor a cerut dela consiliul de ministri, ca față cu cererea președintelui Ateneului, căruia cu mijlócele de care dispune îi este peste puțină d'a terminá acesta mărétă clădire, ce ar puté mai târziu servi statului pentru diferitele trebuințe ale sale, să se autorizeze ministerul cultelor a luá asupra-și esecutarea lucrărilor pentru completarea părții despre strada Poșta-Vechie a Ateneului, unde apoi s'ar instalá, colecțiu-

nile artistice. Costul lucrării este în valoare de lei 372,755, bani 44. Se va publica licitațiune în cel mai scurt termen pentru darea în întreprindere a lucrărilor.

Premii literare. Societatea geografică din București, intrunindu-se zilele trecute în trei ședințe, sub presidiul regelui Carol, a acordat următoarele premii: Premiul »General Manu« s'a dat dlui Pandale Georgescu, pentru geografia sa asupra districtului Teleorman; premiul »Gr. Cozadini« s'a dat dlui Const. Georgiu, pentru geografia districtului Némțu; iar premiul »Ion Făt« dlui D. Iorgulescu. Acest din urmă, serie »Timpul«, a fost personal felicitat de regele și de prințul moștenitor pentru frumoasa sa lucrare. Totodată regele a pus la dispoziția societății suma trebuitoare pentru tipărirea geografiei dlui Iorgulescu.

Povești populare. Literatura noastră populară se îmbogățește pe și ce merge. Direcțiunea ce a luat mersul literaturii române, îndemnă din ce în ce pe mai mulți să se coboare în popor și să adune de acolo comorile limbei noastre. Astfel avem mai multe culegeri de povești populare, care se urmăresc necontenit. Zilele trecute iarăș a eșit una. Titlul acesteia e: »Culegere din cele mai frumoase povești« de Ioan Bota. Editura librăriei N. I. Ciurcu, Brașov. Culegerea acosta cuprinde opt povești; culegătorul lor, fiind învățator la sate, ș-a dat silința a reproduce fidel limba poporului, în mijlocul căruia trăește. Lucrarea sa va fi ctită cu plăcere. Prețul 30 cr.

Robinson româneș. S'a tradus mai de multe ori și în românește renumita scriere »Robinson.« Acuma, acosta eselență lectură pentru tinerimea mai mare, s'a tradus de nou și a eșit la Brașov în editura librăriei N. I. Ciurcu. Titlul ei este: »Robinson Crusoe« s'eu »Aventurile minunate ale unui naufragiat«, lucrat pentru tinerimea noastră. Cu șese chipuri. Scrierile menite pentru tinerime au însemnătate mare și adâncă; de aceea recomandăm cu toată căldura acosta lucrare foarte potrivită. Prețul 35 cr.

Memoriul studenților universitari din București, privitor la situațiunea Românilor din Transilvania și Ungaria, a apărut la București. Memoriul se împarte în două părți: prima se ocupă cu multă cunoștință și pătundere de istoria neamului românesc; în a doua se schițează situațiunea noastră politică modernă, alăturându-i-se și o chartă topografică a elementului românesc din Ardeal și Ungaria. Acest memoriu s'a tradus și în limbile francesă, germană și italiană.

„Institut de chirurgie“ este titlul unui frumos volum eșit de subțipar la București și datorit dlui dr. Asachi. Dsa publică în acest volum materiile cele mai interesante ale cursului dsale la institutul de chirurgie. În partea întâi a reprodus din lecțiunile dsale pe acelea care se referă la unul din subiectele cele mai dificile asupra căruia cercetările moderne au atras atențiunea chirurgilor: topografia cranio-cerebrală. Celelalte lucrări conținute în partea întâi au fost mai toate începute la spital și complectate prin esperimentațiuni asupra animalelor. În partea a doua, a adunat pe acelea din lecțiunile dsale care presintau ore-care originalitate. Interesanta și elegantă publicațiune conține între altele vignete, graphice și fototipii, reprezentând pe unii din pațiunii tratați de dsa. Primul volum este dedicat: »Studenților în medicină.«

Reviste noue. Revista confederațiunii balcanice, despre care am scris în mai multe rânduri, va eși la 1/13 aprilie în București; va apăre odată pe lună, colaborând dnii Urechia, Hașdău, Esarcu, N. Ionescu, M. Coșălnicean. — »Voința bisericeii române«, organ bisericesc, a apărut la București.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și musicale. Dl Iulian, eselențul comic al Teatrului Național din București, după o bôlă îndelungată, a jucat în săptămâna trecută întâi-ora și a fost intimpinat din partea publicului cu ovațiuni entusiaste. — Tenorul *Gabrielescu*, în urma succeselor sale strălucite din Lisabona, a fost numit de regele Portugaliei cavalier al ordinului Crist, iar direcțiunea teatrului l'a angajat pentru încă cinci luni de zile. — *Dșora Teodorini* care cântă acuma cu mare succes la Lisabona, de acolo se va duce la București spre a da vr'o doue reprezentațiuni. — *Meșterul Manole*, piesa reginei României, se va juca la 1/13 aprilie în Burgtheater din Viena.

Teatrul Național din București. Stagiunea teatrală se pôte privi ca sfârșită, căci a început seria beneficiilor. Bilanțul material al stagiunii trecute e multumitor, căci intrările serale au produs venite frumoșe; dar bilanțul dramatic-românesc nu pôte să multumescă. Piesă originală nouă abiă s'a jucat una-două, cu toate că direcțiunii i s'au presintat mai multe; s'au jucat mai cu sêmă traducțiuni, între ele unele de valoare, dar cele mai multe nedemne de prima scenă română. Este caracteristic, că nici între piesele care se vor da ca beneficii, nu găsim nici una românească, toate sânt traduse și anume: Sfânt ori Nebun? Nesdrăvaniile divorțului, Luisa Müller, Brigandii, Liliacul, Boccacio și Fatinița.

O stea română. Sub acest titlu citim în »Timpul« din București o informațiune teatrală, din care scotem următoarele: Dna Darclée (recte Hartular), grațioasă artistă română, care a avut un deosebit succes la »Sala« din Milan în noua operă a lui Gomés »Condor« și care aș e o celebritate, va face bucureștenilor plăcerea d'a-i încântă și pe dênșii. Dna Darclée va merge la 1/13 aprilie la București, unde va da cu o trupă italiană o serie de reprezentațiuni. Dl Ricordi, editorul milionar din Milan, entusiasmă de vocea dnei Darclée, a rugat pe Verdi să se ducă ori s'audă pe dna Darclée și a rugat-o să creeze rolul principal din noua sa operă »Falstaff«, pe care o scrie în acest moment.

O sorată splendidă a fost zilele trecute la Paris la princesa Alesandru Bibescu, distinsa pianistă, atât de serbătorită de lumea din Paris. Cu acosta ocaziune princesa a esecutat o romanță a lui Léo Delibes »Faut il chanter«, pe care regretatul compozitor, ca și Weber, a lăsat-o ca o ultimă gândire, dedicând-o prinsesei Alesandru Bibescu.

Coruri vocale populare. *La Colnic*, aprôpe de Reșița, s'a format la slăruința și sub conducerea dlui Petru Ieremia, absolvent de teologie din Caransebeș, un cor vocal, care la Crăciun a cântat întâi-ora în biserică; iar în luna trecută a dat și o producțiune musicală, cântând mai multe cvartete. — *La Boșamontană* s'a dat în 3/15 martie un concert, de cătră corul vocal popular de acolo, în folosul fondului corului gr. or — *Corul din Ohaba Forgaci* a cântat la 1 martie în o petrecere la Ficatar, fiind de față mulți. — În *Fabricul Timișorii* s'a înființat un nou cor vocal, sub presidiul dlui învățator Traian Lungu. — *Corul din Semlac*, comitatul Arad, a dat acolo la 8 martie n. concert, urmat de dans.

Teatru în Agnita. Tinerimea din Agnita, sub conducerea învățatorului Emil Mendocoea, a dat acolo de curând o reprezentație teatrală, jucând piesele: Mama Angelușă, Arvintea și Pepelea, Evreul de Galitița cu marfă. După reprezentația teatrală urmă joc.

Piese musicale noue de Flondor. Cunoscutul nostru compozitor musical, dl Tudor cav. de Flondor,

după o pauză mai lungă, a decis să publice iarăși o serie de compozițiuni naționale. Din acesta pân' acumă au apărut doue și anume: »Florile Bucovinei» vals, dedicat amicului seu Constantin cav. de Buchenthal, editura H. Pardini in Cernăuți; »La Violette» polca-mazurca, dedicată dșorei Maria Czuntu, editura librăriei Const. Gebauer in București. Prețul nu e însemnat.

'BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șciori biseroeșoi și școlare. Esc. Sa dl Mihail Pavel, episcopul gr. c. de Oradea-mare, a dat Societății Petru Maior din Budapesta un ajutor de 50 fl. — *Al. Lor dnii episcopi Meșian și Popea* au fost primiți la 12 martie in audiență de către Majestatea Sa. — *In diecesă Orăzii-mari* pensiunea preoților deficienți s'a îmbunătățit cu câte 40 fl. și astfel fiecare capătă 300—340 fl.; preotesele văduve primesc in anul acesta câte 150 fl. — *Dl dr. Ioan Nichita*, advocat in Zălău, a dat ajutore mai multor învățători români săraci din Selagiu.

Ministrul de culte al Ungariei, contele Albin Csáky, a adresat directorilor tuturor școlilor medii, ce stau sub controla guvernului, ordin strict, de a dispune ca profesorii de religiune ai gr. orientailor. gr. catolicilor etc. să propună studiul religiunii in salele de învățământ ale institutului însuș. In acestea limba de propunere fiind cea maghiară, se va preținde, firește, ca și religiunea să se propună in aceeași limbă.

Gimnasiul din Năsăud. Cetim in »Unirea» din Blaș, că dăile trecute a sosit la Năsăud dela ministrul de culte din Budapesta regulamentul gimnasial, care i s'a trimis spre aprobare. Ministrul a șters pe cateheți dintre profesorii ordinari. Gimnasiul are să se numescă: »Gimnasiu fundațional năsăudan.» Ministrul își rezervă dreptul de a decide despre limba de propunere și limba română se lasă intre obiectele ordinare.

Despărțire de sârbi. Aflăm din »Luminatorul», că la dorința unanimă a poporului român din Deliblada, consistoriul din Arad a trimis acolo delegați pe dnii Ignatie Pap și I. M. Roșu, cari au reușit să pună temelia la despărțirea românilor de acolo de sârbi in cele bisericășci-școlare-fundaționale. Numerul românilor din Deliblada se urcă la 1300.

Adunare învățătoroasă. Subreuniunea învățătorilor din despărțământul Cohalmului va ține adunarea sa generală, in 12/24 martie la Cohalm, sub presiunea dlui protopresbiter Nicolae D. Mircea. Afară de agendele oficiale, învățătorii G. Andron, N. Pulca, I. Borenciu, S. Grama vor ține prelegeri teoretice și practice.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Ioan P. Lazar*, comptabil la institutul de credit și economii »Silvania» din Șimleu s'a logodit in 12 martie cu dșora Mariți Lăpuștean, învățătoarea școlei Reuniunii femeilor române selăgene in Șimleu. — *Dl Andrei Bogdan*, absolvent de teologie al diecesei gr. c. de Oradea-mare, la 5 martie s'a cununat cu dșora Maria Chereji in Portelec. — *Dl Nicolae Maior*, primar in Macău, s'a logodit cu dșora Maria Csillag, fiica dlui Ioan Csillag notar in Kövegy.

Șciori personale. *Maj. Sa monarcul și Maj. Sa împărătesa-regina Elisabeta* in duminica trecută s'au rentors din Budapesta la Viena; de acolo împărătesa-

regină, însoțită de archiducesa Maria Valeria și de consortele seu principele Fr. Salvator, au pornit la Corfu. — *Dl Ionescu-Gion* a fost numit secretar general al ministerului de culte și instruțiune publică in România. — *Dl Ioan Cipu*, concipient finanțial de cl. I, a fost numit secretar financiar de cl. II. — *Dl dr. Adrian Nistor*, vicenotar la judecătoria r. din Bi-chiș, a fost numit notar la tribunalul din Zombor.

Academia Română din București va deschide sesiunea sa generală in anul acesta la 19/31 martie. Iubileul de 25 ani se va serba la 1/13 aprilie. Regele, principele Ferdinand, vor asistă la acesta serbare, al cărei program se va hotărî după deschiderea sesiunii generale.

Damcele române din Sibiu, subscrise la depeșele de felicitare adresate celor patru arhieriei români, cari au combătut in casa magnaților legea pen-tru înființarea asilelor de copii, sunt următoarele 48, și nu 42, după cum am scris in nr. trecut: Maria Cosma, Emilia Tilea, Maria Dima, Ana Moga, Octavia Voileanu, Alesandra Rusu, Maria Crișan, Maria Roșca, Aurelia Pipoș, Sofia Șimonescu, Luisa Lazaru, Aurelia Maschkalko, Silvia Barcian, Iustina Olariu, Berta de Preda, Iosefina Paslovits-Dunca, Maria Pop de Harșan, Minerva Brote, Alesandrina Mateiu, Alesandra Moga, Ana Tabacar, Bonstanța Balint, Ana Hodoș, Susana Anastasia, Elisabeta Colbasi, Emilia Gabor, Anastasia Toma, Eleuteria Cristea, Elena Lucața, Maria Candrea, Calliope Boiu, Maria Roman, Maria Cunțian, Maria Bobeș, Ana Popa, Valeria Popescu, Eugenia Petricu, Catinca Stefan, Elena Popescu, Eugenia Vecerdea, Letiția Bologna, Ana Ghibu, Haretina Rusu, Adela Diaconovici, Iosefina Diaconovici, Zoe Dima, Iosefina Popescu, M. Nadașdi.

Balul Curții in Bucureșol. Joi la 28 februarie (12 martie) s'a dat la Palatul din București al doilea bal al Curții. Regele, regina și moștenitorul de tron au intrat in sală la 10½. Au luat parte membrii corpului diplomatic cu dămnele, miniștrii cu dămnele, președintele și consilierii inaltei curți de compturi cu dămnele, mulți foști senatori și deputați cu dămnele, funcționari innați, oficeri, proprietari, comercianți și alții cu dămnele: peste 1200 persône. Curen-d după intrarea suveranilor in sală, danșul începă cu mare animațiune, in timpul căruia Maj. Lor se întreținură cu mai multe persône. La ora 1, regele și regina și moștenitorul tronului, împreună cu ôspeții s'au coborât la supeu, la care au luat parte mai bine de 1000 persône in diferite serii. După supeu începă cotilionul alcătuit de peste 100 părechi de dănțuitori. Suveranii au privit câteva timp la diferitele figuri și pe la orele 2 și jumătate s'au retras in apartamentele lor. Danșul, incheiă »Timpul», de unde scôtăm acesta informațiune, a mai urmat apoi cu aceeași animațiune până la orele 5 dimineța.

Reuniunea femeilor române din Abrud, in adunarea sa generală din urmă, ținută sub presiunea dnei Anna Gall, a constatat că are un capital de 8039 fl. și o pētră aurôsă la mina Concordia. S'a luat act de noua fundațiune de 350 fl. a dlui Mihail Cirlea, despre care informarăm mai de mult pe cetitorii noștri. In comitet s'a mai ales dna Maria Borza.

Legături noue cu România. La începutul acestei săptămâni s'a stabilit deplin in Budapesta intre reprezentanții guvernului român și ai celui ungar o convențiune privitoare la trei legături noue de căi ferate cu România. Prima se va face la pasul Turnuroșu, a doua la pasul Vulcan și a treia la pasul Ghimes.

Manevre militare in Ardeal. La toamnă se vor face manevre militare in părțile Mureș-Oșorheiului și in giurul Deșului. Manevrelle finale se vor ține in

ținutul dintre Reghinul-săsesc și Bistrița, unde va participa și honveghimea Brigada de cavalerie se va concentra pe la Budacl-săsesc și M. Sajo. Tote se vor încheia la 15 septembrie.

Reuniunea română de agricoltră din Sibiu a ținut, după cum anunțarăm în nr. precedent, în duminica trecută o întrunire agricolă în comuna Poplaca. Întrunirea a fost presidată de dl Eugen Brote, care a vorbit poporului întrunit despre folosul trifoiului și 'n sfârșit a pus la dispoziția primarului 7 chilogrami de semență de trifoiu. Apoi s'a împărțit între popor cărți de economie scrise de dnii E. Brote și D. Comșa. Dl dr. Aurel Brote a citit apoi lucrarea sa intitulată: »Asociațiunile rurale de credit» indemnând pe poplacani să înființeze și ei o astfel de asociațiune. Propunerea s'a și primit și s'a ales o comisiune compusă din săteni, sub conducerea notarului Aurel Millea, care să studieze executarea ideii. Cu asta ocaziune s'au înscris 13 membri în Reuniunea română agricolă din Sibiu. Afară de membrii comitetului, au mai participat din Sibiu și dnii N. Cristea, Ioan Papiu, dr. Ioan Crișan și Pompiliu Pipos. În duminica viitoare asemenea întrunire se va ține la Sadu.

Contra asilelor de copii s'au ținut cu toate 31 de conferențe. Cea din urmă s'a făcut la Mărgita, în comitatul Biharia; ceea a surprins pe mulți, a fost că tocmai cei trei protopopi convocatori nu s'au înfășoșat. Cu toate aceste adunarea s'a ținut și protestul s'a votat în ordinea cea mai bună.

Procesul dlui dr. Luoaciu s'a referat la 19 l. c. la Curie, care asemenea l'a achitat. Astfel acesta cauză, care a agitat atâta spiritele, în urmă a încetat.

Institute de credit și economii. Victoria din Arad va ține adunarea sa generală în 30 martie n. — *Auraria* din Abrud se va întruni în adunare generală în 22 martie. Din bilanțul publicat scotem următoarele date: capitalul social 30,000 fl., circulațiunea 190,241 fl. 74 cr., profitul curat 6068 fl., 36 cr. — *Hunedora* din Deva a ținut adunarea sa generală în 1 martie; acționarii au primit 8%, adică 4 fl. de acție. — *Ardeleana* din Orăștie încă ș-a publicat bilanțul: capitalul social 75,000 fl., circulațiunea 496,636 fl. 12 cr., profitul curat 14,101 fl. 21 cr. — *Timișana* din Timișoara ș-a ținut adunarea la 6 martie, sub presiunea dlui Em. Ungurian; circulațiunea cassei a fost 2.854,619 fl. 58 cr., venitul curat 13,344 fl. 91 cr., din care sumă 3000 fl se va da ca dividendă de 6%, 10,044 se va adăuga fondului de rezervă, restul pentru scopuri de binefacere. — *Albina* din Sibiu va ține adunarea sa generală în 31 martie; din bilanțul publicat în organul oficial al institutului, aflăm următoarele date: capitalul social 300,000 fl., circulațiune 6.053,553 fl. 41 cr., profit curat 59,298 fl. 82 cr.

Neorologe. *Barbu Constantinescu*, profesor de istorie la liceul Matei Basarab din București, care înainte cu câțiva ani făcuse o călătorie și prin părțile noastre, internat zilele trecute în casa de sănătate a drului Suțu, a încetat din viață acolo. — *Samuil Cirlea*, cetățean în Alba-Iulia, a reposat acolo la 10 martie, în etate de 49 ani; îl gelesc: Nicolae Cirlea maestru și proprietar, Mihail Cirlea notar public regeș în Abrud.

OGLINDA LUMEI.

Prințipele Jérôme Napoleon. vărul lui Napoleon III, a încetat din viață la 18 l. c. în Roma. După mărtea împăratului Napoleon III, el a fost șeful

Napoleoniștilor și ca atare a fost espulsat din Franța, dimpreună cu toți pretendenții la tronul frances. S'a născut la Triest în 9 septembrie 1822, a fost fiul al doile al fostului exrege Jérôme și al principesei de Württemberg Friderica. În politică a jucat rol de multe ori, și din cauza principiilor sale radicale, a fost supranumit »prințul roșu». La 1859 s'a căsătorit cu principesa Clotilda, fiica lui Victor Emanuil. A avut doi fii (Victor și Ludovic) și o fată.

Flasoul lui dr. Koch. Limfa lui Koch a făcut un complet fiasco. Somitățile medicale de pe la diferite universități au constatat, că leacul inventat de dr. Koch pentru vindecarea ofticeii și pentru care astă iernă s'a făcut atâta reclam, de care au abusat unii medici șarlatani din Berlin, nunumai că nu produce rezultatul dorit, dar este chiar periculos. Din motivul acesta întrebuițarea limfei s'a și sistat pretotindeni. De atunci apoi s'au aflat alți imitatori ai lui Koch, cari au vestit, că ei au descoperit adevăratul leac al ofticeii. Dar și aceste toate au fost numai moșturi, cum a fost și al lui Koch, pe care pré bine l'a signalizat din capul locului, corespondentul nostru din Berlin.

Un dentist român din America. Din America vine șcirea, că la examenul general de doctorat și de absolvirea studiilor, ținut la colegiul surgico-dentistic din Filadelfia, tinărul Leon Velescu din România a obținut crucea de aur a premiului principal cu un succes rar, prezentând prelungă teza în scris și o lucrare practică dentistică, pe care profesorii esaminatori au calificat-o ca perfecțiune rară. Tinărul Velescu va merge în toamnă la București, spre a începe practica acolo.

Fonograful trădător. Un financiar cunoscut din Paris a avut o idee originală d'a dobândi dovezi în contra unei iubite pe care o bănuia de mai mult timp de infidelitate. Într'una din zile, spune »l'Echo de Paris», financiarul făcând iubitei sale un cadou: o cutie cu musică, dicea el. Cadoul fu așezat aproape de locul cel mai intim al casei, chiar cu mâna galantului bancher. A doua zi, bancherul reintorcându-se la iubita sa, se grăbi să învertescă musica... Ce uimire pentru frumoasa necredincioasă! Musica nu eră alt ceva decât șoptele de amor ale sale cu un tinăr ofițer... Cutia fusese un fonograf! Fieșce, relațiile cu bogatul financiar s'au desfăcut ca și când nici n'ar mai fi fost.

Regele Umberto. Din Roma se anunță, că regele Umberto, voind a contribui și el personal la echilibrarea finanțelor statului, și-a exprimat intenția d'a renunța la 4 milioane din lista sa civilă. Miniștrii înse în unanimitate, s'au împotrivit acestui proiect, având în vedere că lista civilă italiană e una din cele mai mici din Europa, că prințul regal n'a primit apanagiul oferit, în sfârșit că o mare parte a listei civile se foloseșce și azi pentru stingerea enormelor datorii lăsate de Victor-Emanuel.

PENTRU DÔMNE TINERE.

Spolatul dantelelor. Bine întinse, dantelele sânt înfășurate séu pe o sticlă lungă, séu pe un sul de sticlă și deasupra se pune o sticlă albă și se cose, astfel că se acoperă cu totul dantela. Dantelcele astfel aranjate sânt muiate în apă caldă cu săpun, și lăsate 24 ore. După acest timp sânt scose, și bine stôrse între mâni pentru a scôte necurățenia și sânt eră puse în altă apă curată cu săpun. Vom repetă această operație de atâtea ori, până când nu va mai eși apă necurată din ele. Dacă vedem că s'au curățit bine, atunci le punem în apă rece, pentru a scôte

tot săpunul. Störse éráş bine, le punem in fine in apă cu puțină srcobélă (amidon) și sinélă (scrobélă albastră), le scótem imediat și le invélím in o cărpă albă, pentru a fi bine störse între mâni. Dantelele astel spélate, vor fi călcate, desfășurate și pe o pătură de lână destul de grósă.

DESCOPERIRI și INVENȚIUNI.

O invenție română. »Constituțional« din București află, că s'a depus spre esaminare la ministerul român de rebel o ingenioasă armă, invenție română, sistem Perrna, Theoharescu, brevetată in cele mai principale state din Europa și din America. Arma este de calibru 8, este ușoră, solidă, foarte simplă și ca sistem este foarte ingenioasă prin faptul: că se poate întrebuința ca armă cu un singur foc, cât și ca armă cu repetiție — prin modul magaziiilor schimbătoare. Intrebuințată ca armă cu un singur foc, se pot trage 20 focuri pe minut; iar cu repetiție se pot trage 35 focuri pe minut, având precisiune de tir surprinzătoare și superioară tuturor armelor cu repetiție. Modul ingenios al construirii, facilitatea manevrării prin blocuri schimbătoare, permite a se trage ori câte focuri și fără întrerupere și fără jenă de încălzirea țevii, iar aplicarea magaziei este atât de simplă, încât chiar și țeranul cel fără carte încă o poate ușor înțelege și mânui.

O mașină sburătoare. O nouă mașină sburătoare a fost inventată de inginerul Lawrence Hargrave din Londra și e descrisă în ziarul »Engineering.« Ea se deosebește de celelalte mașini de același soi prin aceea, că aripele îi sunt puse in mișcare prin aer comprimat. Aerul acesta se află într'un cilindru care formeză spinarea aparatului. De ambele părți ale cilindrului, se mișcă aripi de hârtie cari țin mașina în aer; alte doue aripi mai mici servesc pentru cărmuirea aparatului. Totul semănă mult cu un fluture colorat. Mașina a sburat pe un timp liniștit 120 de metri in direcțiune orizontală. Dr. Hargrave, firește nu s'a atârnat de aparatul seu. El se mulțumește numai cu calcule pe hârtie, lăsând altora plăcerea de a-și rupe gâtul.

Reproducerea oărilor ou ajutorul fotografiei este acum la modă in Statele-Unite. Societatea industrială constituită pentru exploatarea acestei invenții se ocupă acum să reproducă Enciclopedia britanică (30 de volume mari) pentru un editor din New-York, prețul operei întregi va pute fi scăzut la 12 franci, rămânând și câștiguri mari. Faptul acesta se crede a fi o lovitură de mörte pentru mașinile tipografice.

Leagăn electric. După cât afirmă ziarele științifice »Cosmos« și »Moniteur industriel«, un inginer american a inventat un leagăn electric, in care curentul electric jöcă pentru copil, rolul mamei. Il leagănă incetșor și semnelază cu o scrupuloasă regularitate cele mai mici accidente cari espun patul la supărătoarele efecte ale umezelei.

Ciuma neagră in Siberia. »New-York Herald« primește o telegramă dela Petersburg in care se dice că ciuma neagră seu black death s'a ivit la Tobolsk, in Siberia. Tötă Rusia asiatică, dela Samarcanda până la gurile fluviului Obi, suferă de acest flagel, cu deosebire orașul Obdorsk, care se află pe țărutul Oceanului arctic. Ciuma face pustiiri mari printre Samoiezi. Mii de locuitori au perit și reul crește și se întinde mereu.

Poșta redacțiunei.

»Un haz literar. Orecine se miră in »Tribuna«, că o novelă care astă tömnă ni s'a trimis ca originală și a fost respinsă, mai târziu trimițându-ni-se ca tradusă din limba franceză, s'a admis și s'a publicat. Iată esplancațiunea: Nu redactorul a apreat novela originală, ci unul din colaboratorii noștri, acesta a scris și respingerea din poșta redacțiunii; decă redactorul ar fi cettit-o, de bună semn ș-ar fi adus aminte de ea, când la doue luni in urmă a pus ochii pe novela prezentată cu etichetă franceză: prin urmare töte grațiositățile cu care debutază dl acela, nu sânt decăt un — haz, firește, cu mult spirit.

Fondată in 1850.

CAROL DELL'ORTÓ

negustorie de semente, la „Cununa Verde“
semente economice, de grădini și de flori.

Am onörea a recomanda onorab. public economical sementele mele de lucernă franceză și ungu-reșoă lipsită de tortoșei, sementecele de trifoiu roșu stirlian, asemenea veritabilele și de nou imbunătă-țitele semente de napi de nutret Doblos oberndorfiani, de soiul cel mai plăout, de mărimea unei sticle urieșe, semilungureți, pentru cari garantez.

Am la dispoziție semente de ierbă engleză, care se poate cosi de trei ori, de pajște și mesticătură de ierbă decorativă.

Așteptând cu cea mai mare promptitudine comandelé onorab. public economical, rămân

cu stimă deosebită

Carol Dell' Ortó.

Oradea-mare, piața St. Ladislau, casa Kovács.

La dorința trimit franco contocurenturi ilustrate. Comandelé provinciale se efectuează repede și punctual; la comandelé mai mari nu se compută spese de împăchetare.

(3) 1—3.

Călin্দarul săptămănei.

Đua sept.	Călin্দarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dumin.	1 din postu, Ev. dela Ioan c. 1, gl. 1, ainv. 9		res. ap
Duminecă	10 Mart. Eodrat.	22 (+) Dom. Flor.	5 59 6 15
Luni	11 Par. Sofronie	23 Teodor	5 58 6 16
Marți	12 Cuv. Teofan	24 Gavriil	5 55 6 17
Mercuri	13 Par. Nichifor	25 (+) Bunavest.	5 54 6 19
Joi	14 Cuv. Benedict	26 Joia verde	5 52 6 20
Vineri	15 Mart. Agapi	27 Vinerca secă	5 50 6 22
Sămbătă	16 Cuv. Nicon	28 Malchu	5 48 6 23

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Iosif Lang in Oradea-mare.